

แนวทางการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

Guidelines for Administration of Pracharath School under the Office of
Nakhonsawan Educational Service Area2

ศิรินทร์ทิพย์ วรรณภักตร์¹ สาธร ทรัพย์รวงทอง² และปพนสรณ์ โพธิพิทักษ์³
Sirintip Wannaphak, Satorn Subruangthong and Paponsan Potipituk

Received: January 11, 2021

Revised: March 9, 2021

Accepted: March 10, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ และ 2) หาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .97 กับ ประชากร คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ทั้งหมดโดยวิธีเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 189 คน สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสนทนา กลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมประชุม จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกชนิด คำถามปลายเปิดใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารโรงเรียน ประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และ 2) แนวทางการบริหาร โรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนการพัฒนารายบุคคลของครู ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน ด้านการบริหาร

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1; Nakhonsawan primary Educational Service Area office 2

²⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: sirintip785@gmail.com, Tel. 095-6419738

งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา สถานศึกษาร่วมกับชุมชนเพื่อจัดหางบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และรายงานผลให้ทุกฝ่ายรับทราบ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการดำเนินงานและด้านการบริหารความเสี่ยง ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาความเสี่ยงและเผยแพร่นวัตกรรมของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, โรงเรียนพระราชรัฐ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the problems of the administration of Pracharath schools and 2) to find the guidelines for the administration of Pracharath schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2. This study was a mixed methods research between quantitative and qualitative research. A questionnaire was distributed with a confidence value of .97 to the population that were all schools participating in the Pracharath School Project under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 2 selected by purposive sampling. A total of 189 people were used. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation and a group discussion with 7 experts who attended the meeting. The research instrument was an open-ended questions chart by using content analysis techniques. The results of the research showed that 1) problems of the administration of Pracharath schools Under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2, in overall, was at a moderate level. As an academic administration was the highest problem; and 2) For Pracharath school administration guidelines, on the side of an academic administration, there should be a promotion of planning and design of teacher learning activities through the process of building a professional learning community. On the side of personnel management, personnel should be encouraged to develop individual development plans for teachers. On the side of general administration, schools should collect information and create an information database systematically. On the side of participatory management, stakeholders should be encouraged to participate in school development in all aspects. On the side of budget management and educational resources, schools

should work with communities to provide budgets for media production, innovation and technology in teaching and learning and report the results to all parties. On the side of building relationships and cooperation with communities, there should be opportunities for communities and schools to exchange learning activities and publicize information on operations and risk management and risk-based solutions should be designed and disseminate school innovations with best practices.

Keywords: Administrative Guidelines, Pracharath School, Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วระบบการจัดการศึกษาของไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้และปฏิรูประบบการบริหาร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาขึ้นใหม่เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกด้านอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิตเพื่อพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หลายประการ เช่น การเข้าสู่สังคมสูงวัย โอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

โครงการประชารัฐเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลเพื่อใช้ให้เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาตั้งแต่จากระดับท้องถิ่นขึ้นมา โดยมุ่งเน้นให้มีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต สร้างโอกาส สร้างอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย โครงการประชารัฐทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และมีความยั่งยืนซึ่งจะมีชุมชนเป็นตัวดำเนินการหลักในการขับเคลื่อน หัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ประชารัฐ คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนรัฐบาลจึงได้มีโครงการโรงเรียนประชารัฐขึ้น โครงการโรงเรียนประชารัฐนี้เป็น 1 ใน 12 โครงการประชารัฐ โครงการโรงเรียนประชารัฐ จะผนึกความร่วมมือ สานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐาน การศึกษานำร่องโรงเรียนต้นแบบประชารัฐ 7,424 แห่ง ทุกตำบล ทั่วประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาคเอกชน จัดทำโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม 10 กรอบหลัก 1) ความโปร่งใสของข้อมูลสถานศึกษา (Transparency) 2) กลไกการตลาดและการ

มีส่วนร่วมของชุมชน (Market Mechanism) 3) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน (High Quality Principals and Teachers) 4) การสร้างมาตรการจูงใจด้านสิทธิประโยชน์และการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ (Tax Incentive for Local & International Professor) 5) การพัฒนาและส่งเสริมผู้นำรุ่นใหม่ (Young Leadership) 6) ศูนย์กลางการศึกษาเทคโนโลยีแห่งอนาคตในระดับภูมิภาค (Technology Hub R&D) 7) การยกระดับทักษะความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (English Language Capability) 8) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะให้นักเรียน (Health & Heart) 9) หลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Curriculum) และ 10) การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของสถานศึกษา (Digital Infrastructure) (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560)

โครงการสานพลังประชารัฐด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5) และโครงการสานอนาคตการศึกษา CONNEXT ED ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2560 โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะ และสมรรถนะความเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบ ICT เพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการสื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Active Learning, Critical Thinking) พร้อมจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอน และการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นพัฒนาจิตสาธารณะ เพื่อการบริการชุมชนและสังคม ยกย่องความสามารถด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสู่ระดับนานาชาติ อีกทั้งจัดทำและเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ จากการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน ได้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากมาย โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและได้รับการพัฒนาแล้วกว่า 4,781 โรงเรียน โดยในปี พ.ศ. 2563 จะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานสู่การจดทะเบียนจัดตั้ง “มูลนิธิสานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี” (CONNEXT ED Foundation) เพื่อรวมพลังบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมด้านการศึกษาสู่ความยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศสู่มาตรฐานสากล ที่มุ่งเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างคุณค่า คุณธรรม และความมั่นใจอันจะนำไปสู่การเตรียมพลเมืองไทยในอนาคต รวมถึงเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมด้านการศึกษาและกิจกรรมสาธารณประโยชน์จากทุกภาคส่วนให้มีโอกาสร่วมพัฒนาและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทัดเทียมทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ด้านขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้มีคุณภาพและเสมอภาค เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้านการพัฒนา ระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยสร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดเข้าร่วม

โครงการโรงเรียนพระราชวัง โดยมี 3 ระยะ คือ โรงเรียนพระราชวัง (โรงเรียนตีประจำตำบล, โรงเรียนตีใกล้บ้าน, โรงเรียนแม่เหล็ก และโรงเรียนขนาดเล็ก) ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชวัง โดยได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และการร่วมมือในการดำเนินการตามโครงการ จากภาครัฐ และภาคเอกชน ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชวัง จำนวน 23 โรงเรียน จากผลการดำเนินงานโครงการในปีการศึกษา 2560-2562 พบว่า มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชวังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในด้านคุณภาพผู้เรียน มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เฉลี่ยแล้วยังไม่ถึงร้อยละ 50 อยู่เป็นจำนวนหลายโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจากการดำเนินการของโรงเรียนพระราชวัง ยังประสบปัญหาในการยกระดับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้การดำเนินงานของโครงการโรงเรียนพระราชวังยังประสบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นพัฒนาจิตสาธารณะเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม มีสถานศึกษาบางแห่งที่ยังดำเนินการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะยังคงใช้การเรียนการสอนตามปกติแม้ว่าโรงเรียนพระราชวังในสังกัด จะได้รับการสนับสนุนและพัฒนาระบบ ICT ครบทุกแห่ง แต่ยังไม่สามารถบริหารจัดการสื่อเพื่อจัดการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ได้ โรงเรียนยังขาดงบประมาณในการซ่อมแซมเมื่ออุปกรณ์และสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียนเมื่อเสียหรือชำรุด ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2562) จากปัญหาและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น การเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียนพระราชวังในทุก ๆ ด้านนั้นมีความสำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระราชวังสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานอย่างยั่งยืนนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ว่ามีปัญหาคืออะไร เพื่อที่จะหาแนวทางการบริหารโรงเรียนให้ก้าวไปสู่โรงเรียนพระราชวังที่มีการบริหารสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การแจกแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชวังในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ทั้งหมด จำนวน 23 โรงเรียน โดยวิธีเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ครู จำนวน 138 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 23 คน และผู้ดูแลและสนับสนุนโรงเรียนพระราชรัฐ จำนวน 5 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 189 คน แบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. การสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมประชุม จำนวน 7 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติดังนี้ 1) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 3) ศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 4) ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 5) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 และ 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านโรงเรียนพระราชรัฐ โดยทำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบบันทึกชนิดคำถามปลายเปิด โดยนำปัญหาการดำเนินงานที่สูงที่สุด 3 อันดับของแต่ละด้าน มาสร้างเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

ตาราง 1 ปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ข้อที่	รายการปัญหา	ค่าเฉลี่ย		แปลผล	ลำดับ
		μ	σ		
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.27	1.23	ปานกลาง	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา	3.16	1.35	ปานกลาง	5
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.22	1.39	ปานกลาง	2
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.21	1.30	ปานกลาง	3
5	ด้านการบริหารความเสี่ยง	3.04	1.23	ปานกลาง	7
6	ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.17	1.32	ปานกลาง	4
7	ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน	3.14	1.18	ปานกลาง	6
รวมเฉลี่ย		3.17	1.29	ปานกลาง	

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีปัญหาสูงสุด คือการส่งเสริมการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) รองลงมา ได้แก่ การกำหนดนโยบายในการพัฒนางานวิชาการ

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา มีปัญหาสูงสุด คือ การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรวิชาการ งานอาชีพและกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากองค์กรเอกชน ท้องถิ่นหรือชุมชน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีปัญหาสูงสุด คือ การกำหนดขอบเขต มอบหมายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน รองลงมาคือ การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีปัญหาสูงสุด คือ การจัดให้มีระบบสารสนเทศและพัฒนาระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ รองลงมา คือ การส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพเพื่อเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติโดยมีส่วนร่วมจากวิทยากรภูมิปัญญา ท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน ประชาชนชาวบ้านและตัวแทนจากภาคเอกชน

1.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง มีปัญหาสูงสุด คือ การเผยแพร่การบริหารโรงเรียนพระราชรัฐที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) รองลงมา คือ การรวบรวม วิเคราะห์และจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของโรงเรียน และการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม

1.6 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีปัญหาสูงสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน รองลงมา คือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในการกำกับและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน

1.7 ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน มีปัญหาสูงสุด คือ การส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จ ประชาชนชุมชน ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือ การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินงาน กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. การหาแนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ในการจัดสนทนากลุ่มในเนื้อหา 7 ด้าน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารโรงเรียนประชารัฐดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวทางการบริหาร คือ การส่งเสริมการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กำกับ ติดตามนิเทศและประเมินผล สรุปรายงานผลการดำเนินการการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC การพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมาย หลักการของบริหารจัดการศึกษา โดยนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา มีแนวทางการบริหาร คือ สสำรวจวิเคราะห์ความพร้อมของงบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน กำหนดนโยบายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้ ระดมทรัพยากรสนับสนุนในการพัฒนาด้านวิชาการ ด้านทักษะอาชีพและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ งานอาชีพและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านอาชีพร่วมกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีรายได้

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีแนวทางการบริหาร คือ กำหนดขอบเขตมอบหมายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน วิเคราะห์ความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายของโรงเรียน วิเคราะห์งานและกำหนดอัตรากำลังอย่างเหมาะสมเพื่อสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความต้องการในสาขาวิชาที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วางแผนและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร พัฒนาครูตามสมรรถนะที่จำเป็น (Training Needs) ตามแนวทางที่เหมาะสม ครูมีการจัดทำแผนการพัฒนารายบุคคลของตนเอง (ID PLAN) และส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามในหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีแนวทางการบริหาร คือ จัดให้มีระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา โดยรวบรวมสารสนเทศต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้งาน เช่น โปรแกรม DMC, AMSS, B-OBEC, E – Budget กำกับติดตามการใช้สารสนเทศต่าง ๆ และรายงานผลการใช้สารสนเทศ ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพเพื่อเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยมีส่วนร่วมจากวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน ประชาชนชาวบ้านและตัวแทนจากภาคเอกชน จัดกิจกรรมการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง มีแนวทางการบริหาร คือ ระบุสภาพปัญหาความต้องการหรือเหตุผลความจำเป็นของสิ่งที่พัฒนาได้ชัดเจนโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเสนอแนวทางแก้ปัญหาหรือการพัฒนาโดยใช้หลักการในการออกแบบผลงานที่สัมพันธ์กับปัญหาหรือสิ่งที่จะพัฒนาและสอดคล้องกับความต้องการ มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมการปฏิบัติที่ปรากฏชัดเจนด้วยวิธีการหรือองค์ความรู้ใหม่ โดยเผยแพร่การบริหารโรงเรียน ประชากรที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) รวบรวม วิเคราะห์และจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของโรงเรียน สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยง ระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง เป็นการระบุความเสี่ยงและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่มีผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง คำนวณแนวโน้มที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยง จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการบริหารความเสี่ยง

2.6 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีแนวทางการบริหาร คือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน โดยร่วมกันเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในการกำกับและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน และมีการรายงานผลการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัดทราบ

2.7 ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน มีแนวทางการบริหาร คือ การส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จ ประชาชน ชุมชน ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพบริบทของชุมชนและสถานศึกษา วางแผนร่วมกันในการส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เสาะหาผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่นหรือประชาชนชาวบ้าน กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สร้างเครือข่าย

ประชาสัมพันธข้อมูลของสถานศึกษาให้ชุมชนรับทราบ ส่งเสริมให้เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผน การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2” เป็นการสอบถามและเก็บข้อมูลจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ดูแลและสนับสนุนโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการบริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การส่งเสริมการวางแผนและ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างเพียงพอ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และครู กระบวนการในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สอดคล้องกับแนวคิดของปีวินา กันถิน (2560) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าถึงการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสถานศึกษาจัดอุปกรณ์ให้ผู้เรียนมีความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยี ยังสอดคล้องกับภูสุดา ภูเงิน (2561) พบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการมีความจำเป็นสูงที่สุด คือ การพัฒนา หลักสูตรและคู่มือการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า ปัญหาสูงสุดคือ การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอการร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้มีอย่างเพียงพอ นั้น อาจไม่เพียงพอกับความต้องการของแต่ละสถานศึกษา บางแห่งอาจมีอย่างจำกัด จึงไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปีวินา กันถิน (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Klipsch, Jake Mueller (2011) พบว่า ความร่วมมือระหว่างองค์กรกับองค์กรธุรกิจเอกชนทำให้การศึกษาของภาครัฐได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรอย่างหลากหลาย ทั้งในด้านการพัฒนาครู ด้านการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในการอบรมครู การสนับสนุนด้านงบประมาณและเทคโนโลยี ซึ่งช่วยลดช่องว่างด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางกายภาพ และด้านงบประมาณของโรงเรียน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การกำหนดขอบเขต มอบหมาย อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารบุคคลเป็นการบริหารที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์โดยคำนึงถึงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งบุคลากรนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจะให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยอาศัยทรัพยากรที่จำเป็น คือ คน เงิน วัสดุ การจัดการ คำนึงถึง 3 หลัก คือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและให้ความรู้แก่ผู้เรียน ในโรงเรียนมีขอบข่าย ปัจจัยหลายอย่างที่ต้องดำเนินงาน ซึ่งทุกภารกิจมีความสำคัญ และจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเพียงไรย่อมขึ้นกับคนในองค์กร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิมล ศรีขาว (2560) พบว่า การสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดความร่วมมือกันในการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีวัฒนธรรมองค์การที่ดีเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละโรงเรียน เป็นตัวกำหนดระเบียบ แบบแผน แนวทาง ความเชื่อ ค่านิยม

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การจัดให้มีระบบสารสนเทศ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับสถานศึกษานั้นหากขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้เรียนแล้วก็จะไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของยงศักดิ์ ก้างยาง (2560) พบว่า การกำหนดกรอบการดำเนินงาน ด้าน ICT เพื่อการศึกษาไทย มีการสร้างคลังความรู้เชื่อมโยงกันระหว่างรัฐและเอกชน และต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลคลังความรู้ มีระบบคลังความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ มีการบูรณาการระบบจัดองค์ความรู้ เนื้อหาสาระเข้าถึงทุกช่องทาง สื่อทุกรูปแบบ ทุกอุปกรณ์ และมีการสร้างข้อมูลกลางและสารสนเทศที่เป็นเอกภาพแล้วจึงให้มีการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบของ ICT

1.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การเผยแพร่การบริหารโรงเรียนพระราชรัฐที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการ ปัจจัยและวิธีดำเนินงานจนเกิดผลสำเร็จต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งไม่สามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จหรือเป็นที่ยอมรับได้ อาจเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาวิตรี แสงสุก (2563) พบว่า การศึกษาแนวปฏิบัติการบริหารงานของโรงเรียนพระราชรัฐที่ประสบผลสำเร็จ มีแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จัดทำโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีแผนการปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา การวิเคราะห์

กิจกรรมของสถานศึกษา ตลอดจนกำหนดนโยบายของสถานศึกษาของสถานศึกษาในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.6 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่าปัญหาสูงสุดคือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้อาจการทำให้ผู้ปกครอง ชุมชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเป็นไปได้ยากพอสมควร เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่า การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและครู ซึ่งผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ในชนบทส่วนใหญ่มักขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตนเอง บางครอบครัวไม่มีเวลาในการกวาดขันการบ้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวานิชย์ สิมงาม (2561) พบว่า การพัฒนาความร่วมมือโดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน โดยโรงเรียนจะเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ต้องการ กิจกรรมที่จะต้องดำเนินต่อไปของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับผู้ปกครองกับภาคเอกชนหรือราชการไปยังโครงการ โครงการจะหาทางแก้ไขช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ และให้โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ

1.7 ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยความร่วมมือของผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จ ประชาชนชุมชน ประชาชนชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องจากโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ มียุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับการศึกษาของประเทศ ไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร ว่องวิการณ (2557) พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำแผนงานโครงการ ในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ โดยเสนอของบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือเสนอขอบริจาคจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และบุคคลต่าง ๆ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนจำกัด ส่วนโรงเรียนพระราชรัฐมีผู้ดูแลและผู้สนับสนุนที่มาจากหลายภาคส่วนอยู่แล้ว

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการแก้ไข คือ กำหนดขอบเขต มอบหมายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ความต้องการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารโรงเรียน มีการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรายบุคคลให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายการบริหารโรงเรียน ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ในโรงเรียน มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูตามสมรรถนะที่จำเป็น (Training Needs) กำหนดแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการของครู มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและความถนัด สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา กัณถิ่น (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูจัดประชุม เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย บทบาท เพื่อสร้างภารกิจในการปฏิบัติงานตามความสามารถและความถนัดของครู ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังมีเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น

และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรของโรงเรียน และยังมีการจัดการประชุมร่วมกับ ครู เพื่อช่วยกัน กำหนดจุดมุ่งหมาย บทบาท เพื่อสร้างภารกิจในการปฏิบัติงานตามความสามารถและความถนัดของ และผู้บริหารยังมีการส่งเสริมให้ครูมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือกันในการทำงานร่วมกัน

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางการแก้ไขคือ การจัดให้มีระบบสารสนเทศและ พัฒนาระบบฐานข้อมูลของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ สถานศึกษารวบรวมสารสนเทศ ต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้งาน เช่น โปรแกรม DMC, AMSS, B-OBEC, E-Budget และมีการกำกับติดตามการใช้สารสนเทศต่าง ๆ และ รายงานผลการใช้สารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล ศรีขาว (2560) พบว่า ประสิทธิภาพของ โรงเรียนพระราชรัฐ มีการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนมีการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีคุณภาพ มีการวางแผนติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

2.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง แนวทางการแก้ไขคือ การเผยแพร่การบริหารโรงเรียน ประชารัฐที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) ระบุสภาพปัญหาความต้องการหรือเหตุผลความ จำเป็นของสิ่งที่จะพัฒนาได้ชัดเจนโดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เสนอแนวทางแก้ปัญหหรือ การพัฒนาโดยใช้หลักการในการออกแบบผลงานที่สัมพันธ์กับปัญหาหรือสิ่งที่จะพัฒนาและ สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน ดำเนินการตามกิจกรรมที่ออกแบบไว้ มีการ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการหรือองค์ความรู้ใหม่ มีร่องรอยหลักฐานการเผยแพร่ ความเสี่ยงของโรงเรียน มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการบริหารความเสี่ยง สอดคล้อง กับงานวิจัยของยงศักดิ์ ก้างยาง (2560) พบว่า การบริการจัดการโรงเรียนพระราชรัฐ ให้มีการจัด อบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารความเสี่ยงสำหรับสถานศึกษา และมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาด้านกลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อเตรียม ความพร้อมในตัวผู้บริหารต่อการบริหารให้มีประสิทธิภาพและทันต่อยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง

2.6 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวทางการแก้ไขคือการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน สถานศึกษาและผู้ปกครอง ร่วมกันเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้าน บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา และส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ในการ กำกับและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Amenu - Tekaa, Christian E (1988) พบว่า โครงการทางด้านการศึกษาที่มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชุมชนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนจะมีความ สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัด

การศึกษา จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกฤตภัทร อรุณดี (2561) พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงหลักการบริหารสถานศึกษาโดยมีความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม

2.7 ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน แนวทางการแก้ไข คือ การส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกับครูและปราชญ์ท้องถิ่นส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ จัดให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ักเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้คณะกรรมการเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวิชาการและทักษะอาชีพ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิตติมาภรณ์ นาคเจือ (2558) พบว่า หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ รูปแบบหรือกระบวนการที่บุคลากรภายในโรงเรียนใช้ภายในโรงเรียนใช้ในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะต้องมีวิธีการที่หลากหลายและมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพและความต้องการของชุมชน รวมทั้งต้องมีทัศนคติที่ดีต่อความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของบุคลากรในโรงเรียนและประชาชนในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนพระราชรัฐ ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรส่งเสริมการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนการพัฒนา รายบุคคลของครู (ID PLAN) ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษารวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน ด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา สถานศึกษาควรร่วมกับชุมชนเพื่อจัดหางบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และรายงานผลให้ทุกฝ่ายรับทราบ ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการดำเนินงานและด้านการบริหารความเสี่ยง ควร ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาความเสี่ยงและเผยแพร่นวัตกรรมของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผ่านกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ (PLC) สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนประชารัฐควรได้รับการสนับสนุนและการดูแลจาก School Partner ครบทุกแห่งและอย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ และศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3)*. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กฤตภัทร อรุณดี. (2561). แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 1284-1301.
- ฐิติมาภรณ์ นาคเจือ. (2558). *การเข้าร่วมการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. (งานนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา กันถิน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(3), 1833-1848.
- ภูสุดา ภูเงิน. (2560). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสานพลังประชารัฐในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 13(1), 90-102.
- ยงศักดิ์ ก้ำยาง. (2560). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าร่วมโครงการโรงเรียนประชารัฐของโรงเรียนโยนกวินวิทยา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วานิตย์ สิมงาม. (2561). *ยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการนำนโยบายโรงเรียนประชารัฐสู่การปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจิตร ว่องวิการณ. (2557). *แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1*. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- วิมล ศรีขาว. (2560). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประชารัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สาวิตรี แสงสุก. (2563). กระบวนการขับเคลื่อนโรงเรียนประชารัฐสู่ความเป็นเลิศ. *วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(1), 226-239.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (2562). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2562*. (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *เอกสารการประชุมสานต่อโครงการสานพลัง ประชากรัฐด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมต่อยอดจัดตั้ง “มูลนิธิสานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). *เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจงแนวทางการ ดำเนินการโรงเรียนประชารัฐ CONNEXT ED*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะ รัฐมนตรี.
- Amenu-Tekaa, Chrition E.K. (1988). Perceptions of Community Participation in Education on Canadian Indian Peeres: A North Central Alberta Case Study. *Dissertation Abstracts International*, 49(7), 1926-A.
- Klipsch, J. M. (2011). *What works in collaboration: a case study of a facilities partnership between a public school district and a nonprofit organization*. (Dissertation of Doctor of Philosophy, Degree Program is Educational Policy and Leadership Studies). University of Iowa.